

Izrael 2011 – Zpráva z cesty

Za oknem letadla se vyhouplo sluníčko, jeho paprsky tančí na křídle a nekompromisně se derou dovnitř. Ti, kdo nespí, nadšeně hledí ven. Sluníčko. Pro Sředoevropana na konci listopadu dost nedostatkové zboží. Blížíme se k cíli naší cesty. Za hodinu přistaneme v Tel Avivu.

Na letišti nikdo nečeká, a tak rozpačitě postáváme stranou. Nicméně za chvíli se objeví dvojice s obrovským nápisem Lauder School Israel Tour. Jsme zachráněni! K výpravě patří i ozbrojený zdravotník Joel. Opět na mě dolehne realita této země. Není o moc starší než většina našich studentů. Zbraň je pro něj samozřejmost. Žije na Západním břehu.

Cestou do Jeruzaléma pozorujeme krajinu, která s přicházejícím soumrakem pomalu tmavne. Řidič Sergej zastaví na Har hacofim. Z vyhlídky vidíme světélkující Staré Město, zlatě na nás svítí známá kopule Skalního domu. Je strašná zima. Zahřeje nás až první izraelský falafel a modlitby u Zdi nářků. Procházíme podzemními chodbami a přemáháme únavu. Nemáme za sebou ani půl dne v Izraeli, a už jsme přeplněni zážitky. Kam se vejdou ty další?

U snídaně kromě pišticích francouzských chlepečků potkáváme i našeho průvodce Jamieho. Ještě několikrát s ním zavzpomínám na svá studia v Pardesu. Jamie pochází z Anglie a před 12 lety se přistěhoval do Izraele. Čas tak strašně letí... Dnes nás čeká Davidovo město a Chizkijášovy tunely. Brodíme se po kolena ve vodě, přede mnou i za mnou se ozývají výkřiky nadšení i varování.

► POHLED NA NOČNÍ JERUZALÉM

„Hlava!“ zazní vždy, když se strop tunelu trochu sníží. Venku sledujeme demonstraci muslimů, kteří nebyli vpuštěni na modlitby do Skalního domu. Kolem se hemží několik televizních štábů a v přílehlé zahradě posedávají těžkooděnci. Jamie citlivě vysvětluje studentům situaci. Další dotek reality.

My však už míříme na Machane Jehuda. Studenti se prodírají davem mezi hromadami ovoce, zeleniny, koření a pečiva. Z postranní uličky zavane charakteristická vůně ryb. Procházka trhem v pátek odpoledne je nezapomenutelný zážitek. Lidé pobíhají a snaží se na poslední chvíli dokoupit vše potřebné na šábes. Nás také čeká poklidný den odpočinku, provoněný dobrým jídlem a sefardskými zpěvy. Všichni se potřebujeme vyspat. Po havdalah pak vyrážíme na hlavní jeruzalémskou ulici Ben Jehuda. Kavárna Tmol šilšom je stále malebným místem, kam se dá schovat před lidmi.

► U HROBU ZAKLADATELE SIONISMU

V neděli nás čeká těžký den. Začínáme v Jad vašem. Mnozí prohlídku emocionálně nezvládají. Po návštěvě dětského pavilonu se nám už nikam nechce. Nicméně musíme jít dál. Čeká nás ještě

vojenský hřbitov na Har Herzal a muzeum bojů šestidenní války na Givat Hatachmošet. Večer se na přání studentů ještě jednou vracíme do Starého Města. Zítřejší opušíme Jeruzalém.

Ráno rovnáme sbalené kufry do autobusu a vyrážíme na cestu. Ještě zaskočíme na Givat Hatachmošet pro ztracený telefon. Již druhý ztra-

► SPOLEČNÉ FOTO PO SESTUPU Z POHOŘÍ GILBOA

cený a nalezený. Že by zázrak? Když přijíždíme k Tel Azuka, krásně svítí sluníčko a jeruzalémská zima je definitivně pryč. Díváme se dolů do údolí Haela. Jamie poutavě vypráví a někteří z nás zahlédnou na okamžik Davida, jak točí prakem, aby zabil obávaného Goliáše.

V Britském parku se plazíme jeskyní. Navštívíme i starověký holubník. Cestou mjíme zaspané staré mozaiky. Kvůli zlodějům z nich nic nevidíme, pod nánošem zeminy je jim lépe.

V muzeu Latrun nás přivítá blondatá vojanda. Procházíme kolem tanků a mjíme skupinu vojáků. Studenti neodolají a lezou na merkavu. Po zhlédnutí filmu se všichni skepticky usmívají. Setkání s naučnou kinematografií nás čeká ještě několikrát. Vždycky je stejně strašné.

V podvečer přijíždíme do Tel Avivu. V Hechal haacmaut nás čeká nadšená průvodkyně. Velkými slovy i gesty nám přibližuje okolnosti vyhlášení

► POHLED NA MOŘE V TEL AVIVU

Státu Izrael. Je zajímavé slyšet z reproduktorů hlas Ben Guriona. Někteří vnímají celou prohlídku jako nepřiměřenou propagandu. Ale i to je Izrael. Večer se procházíme po pláži kolem moře.

V Tel Avivu máme jen jeden den a tak opět rovnáme kufry do autobusu. Pak už běžíme znovu k moři. Je to úchvatný pohled. Jeden ze studentů je u moře prvně v životě. Při procházce Neve cedek si prohlédneme několik nejstarších domů, ale z Bauhausu toho bohužel moc nevidíme. Škoda... Po nákupu na Šuk Hakarmel se už autobusem prodíráme hlučnými telavivskými ulicemi.

V Cholonu přijímáme pozvánku na návštěvu ticha. Muzeum je koncipované tak, aby slyšícím alespoň trochu přiblížilo svět neslyšících. Průvodkyně je senzační. Ticho mě uspává, probouzím se ve chvíli, kdy si studenti znakovou řečí zručně objednávají pití v kavárně.

Večer přijíždíme do Kfar hanokdim. Čeká nás noc v beduínském stanu. Kolem mlčí poušť. Po rozhovoru s beduínem a stylové večeři se vydáváme kousek za tábor, do jejího nitra. Máme tu

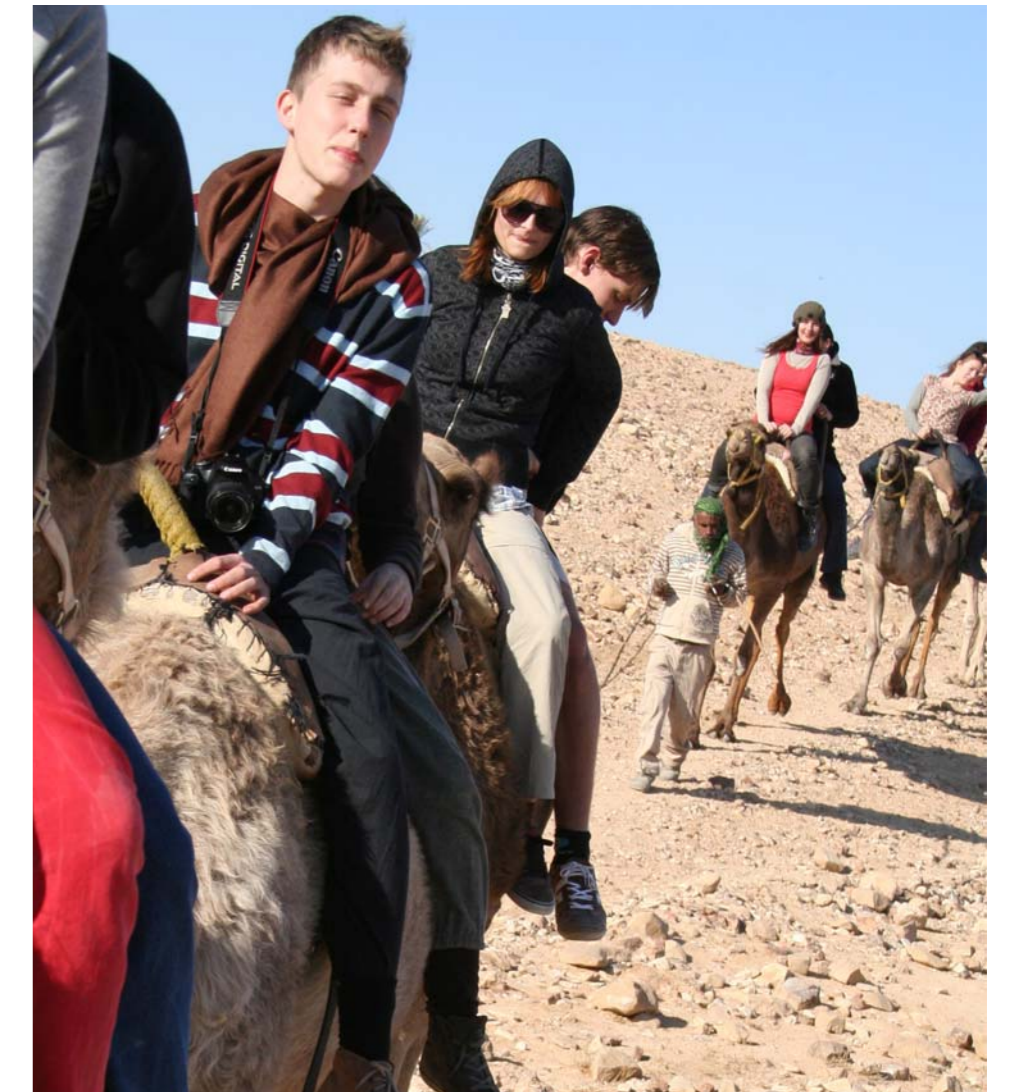
čas na sebe, možnost vstřebat své pocity, srovnat si myšlenky. V poušti je průzračné ticho. Po návratu už nám jeden z beduíňů ochotně rozdělává oheň a Joel vybaluje kytaru. Uspává nás z dálky doléhající frkání velbloudů.

Ráno se ze spacáků začínají pomalu vynořovat pocuchané tváře. Vyndáváme z kufrů plavky a ručníky.

Snídáme a díváme se, jak ke stanům přivádí velbloudy. Brzy i my osedláme tyto slovné ko-

místo, kde zurčí voda a bují zeleň. Dostáváme se na dosah k libanonským hranicím. Cestou zpátky potkáváme dva penzisty, jeden pochází z Bratislavy.

Následujícího dne se před námi tyčí Har Arbel. Autobus se plazí nahoru. Dolů nás čeká strmý sestup po skále, místy za pomoci ocelových lan a stupátek. Skupina před námi se trochu loudá, dlouho čekáme. Po obědě zkusíme další druh dopravního prostředku, tentokrát to je osel. V půli

► PROJÍŽDKA NA VELBLOUDECH

ráby pouště. Ten, na kterém s Lenkou jedeme, si z turistů nic nedělá. Má je na denním pořádku. Klidně odbočuje z naznačené cesty a s radostí žvýká suchý keřík. Poté se z beduíňů stávají židovští bojovníci. Jsme na Massadě a provází nás samotný Elazar ben Jair. Cestou k Mrtvému moři se z něj opět stává náš starý dobrý Jamie. Někteří jsou z přesolené vody zklamaní. Děsí mě, jak moře od doby, kdy jsem tady byla prvně (před 14 lety) ustoupilo. Izrael vysychá...

Cestu na sever si krátíme údolím Jordánu po západním břehu. Mnozí si toho všimnou, až když autobusem procházejí dva po zuby ozbrojení mladíci. Večer se ubytováváme v hostelu Karej deše na břehu Kineretu.

Ráno si obouváme dobré boty. Čekají nás Golanské výšiny a Nachal Jilabun. Cestou sledujeme plotem ohraničená minová pole a pasoucí se krávy. Vodopád je překrásný. Po obědě se na Har Bental díváme na Chermón a syrské hranice. Cestou k autobusu nás druzský obchodník v tradičních kalhotách láká na med. Projížďka jeepem je zlatým hřebem dne. Cestou mjíme plantáže pomerančů, grapefruitů a manga. Slunce nad Kineretem pomalu zapadá.

Páteční ráno má vážnější atmosféru. Jdeme navštívit domov seniorů v Tiberias. Staroušci mají zrovna kabalat šabat. Zpočátku panuje dost rozpačitá atmosféra. Posléze ale studenti berou iniciativu do svých rukou, tančí a zpívají. Po návštěvě místního hřbitova a nákupu v Tiberias nás čeká zasloužený odpočinek. V hostelu se koná bar micva. Stále je nádherné počasí.

► NA VEČEŘI U BEDUÍNŮ

Odpočítat a nasnídatí přijíždíme do mystického Safedu. Na začátek nás čeká návštěva dílny, kde se píše Tóra, mezuzy a tfilin. Jsme trošku zklamaní, že se nemůžeme podívat písařům pod ruce. To, že si zkusíme napsat pár písmenek, je chabou náhradou. Po prohlídce Haariho synagogy dostáváme rozchod a objevujeme krásy Safedu po svém. Odpoledne procházíme Tel Dan,

cesty zastavujeme u malebné studánky a naši průvodci nám vaří čaj. Oslící to berou jako pokyn k volné zábavě a prchají do okolí. Nicméně nakonec nás spokojeně vezou zpátky. Večer si vychutnáváme rozchod v Tiberias a díváme se na světelnou show u Kineretu.

V pohoří Gilboa podle pověsti dodnes bloudí Šaulův duch. Prochází kolem nás na cestě dolů do údolí, když nám Jamie poutavě vypráví příběh jeho posledních dní. Cestou k autobusu opět mjíme pomerančový háj. Čas se pomalu krátí.

► POHLED Z HAR ARBEL

Obědváme v Bejt šeanu a k místním vykopávkám nás veze vláček. Chvilí se procházíme řeckým městem. Sloupy a amfiteátr nám připomínají Evropu. Večer přijíždíme do Aka. Pořetí za jeden den se ocitáme v jiné kultuře. Při krátké procházce městem zní z nedaleké čajovny arabská hudba. V přístavu hučí vlny a v dále vidíme Haifu.

Poslední den našeho pobytu nás budí volání muezína. Jdeme do vězení, ze kterého je dnes muzeum. V popravčí místnosti zpíváme Hatikvu. Zpočátku jsem rozpačitá, ale pak mě začíná mrazit v zádech a do očí se mi hrnou slzy.

V Roš hanikra se ale nálada lepší. Krátká cesta lanovkou i jeskyně vymleté mořem jsou nádherné. Obědváme na trávníku v kibucu Macuva, kde pobíhá několik pejsků. Před námi je poslední výlet naší cesty – Nachal Kziv. Sestupujeme do krásného zalesněného údolí a pak už jen po kamenech přeskakujeme říčku a kocháme se přírodou. Když vylézáme zpátky nahoru, vidíme jako na dlani zřícenu hradu Montfort. V dále slyšíme vyří šakalů, které Jamie komentuje se svým jemným britským humorem. Večer balíme kufry a odjíždíme na letiště. Loučí se s námi i Joni z cestovní kanceláře Maven Tours. Neodpustí si vípěk, že kvůli nám v Izraeli neprší. Měli jsme nádherné počasí, o to vroucněji se teď budeme modlit za déšť, který Izrael tolik potřebuje. Unavení a plni zážitků nasedáme do letadla. Věta „Příští rok v Jeruzalémě!“ pro nás získala nový rozměr. ■